

REDACȚIA
strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
Austro-Ungaria:
20 cor. pe 1/4
10 cor. pe 1/4 de an
pe 1 lună 2 cor.
de Duminică pe an
4 corane.
în România și
răscăitate pe an:
40 franci.
scrierile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

Orbie șovinistă.

Sunt trei decenii de când în
noastră participarea la viața de
stat este un monopol al compatrioților
maghiari.

S-au croit legi, fără participarea
naționalităților la acea operă, s'au
croit legi în cea mai mare parte
care adevăratul interes obștesc,
conforme cu tendințele șoviniste.

Se le primează „idealul” șovinist
iar, din toate respiră tendința de
suprematie a naționalităților.

Mergând din rău în mai rău si-
milită noastră, noi totuși n'am pierdut
când nădejdea, că va veni un
când ighemonii noștri își vor da
seama, sau vor fi siliți să ție seamă
de condițiunile grave, în care trăsc
prin avântul lor utopist.

Roata lumii se învârteste, condi-
țiunile se schimbă, și cel ce vrea să
înainte, trebuie să știe să se
schimbă.

Să însă această este impresia pe
care o fac năbădășișii șovinisti, cu
toate lor șecuiască. Nu oamenii ca-
re de a înțelege o stare de lucruri
și să prevăzători sunt ei, ci ca-
lănelenite într'un fanatism stupid
într-o fatală idee.

În tot timpul goanelor și fărăde-
le săvârșite contra noastră, ighem-
onunțați trageau pe ochi masca:
de naționalități din 1868. Sub
această mască se prezentau în fața
naționalității, de câte ori vaelele no-
ștre contra asupririlor, nedreptății și
legilor, răsuna în lumea mare.

Cu această lege, existentă, dar
când aplicată își apărau „libera-
țiunile” în fața străinătății; și atâta
mășese pentru naționalități în
aceasta — pe hârtie, dar estă
șovinismul turbat și aceasta o con-
ștință: La rug!

Decretarea adunării generale a co-
mitatului Hâromszék aceasta o însem-
nă de a califica de-o cam-dată
această procedură, ne întrebăm: ce ar
fi șovinismul și ce am perde noi,
deținererea „patrioților” din Hârom-
szék această cerere, ar pute fi
de guvern?

Iluzie, deja prea puțin ademe-
te de stare de drept, ar dispă-
rea în toată nuditatea sa ar apăre
șovinismul, vrăjmaș al statului în
și constituirea sa etnică. Un
șovinism al Ungariei reale, șovinismul
care ca un Donquichotte luptător
într-o Ungarie maghiară.

Întru noi, desființarea unei legi,
și prescripții nu s'au respec-

tat, a cărei existență nu ni-a fost
parte să o simțim, nici un *efect real*
nu are. Cu toate că legea de națio-
nalități există dela 1868 încoace, nici
un moment nu ni-a fost dat să sim-
țim efectele ei binefăcătoare, căci șo-
vinismul a știut să eludeze și să ne-
socotească existența ei.

Cu toate acestea, nu putem să nu
ne oprim asupra motivelor sufletești,
care dictează șovinismului astfel de
idei, cum este și cea lansată la Hâ-
romszék.

În orbia lor, șovinisti, nu mai ved
lege, nu mai ved dreptate, ei, asupri-
torii sunt totodată și provocători!

Vor să înmulțească numărul ne-
legiurilor, vor să distrugă tot ce mai
sfințește urmele dreptății în această
țară, vor să jertfească și umbrele,
Molochului Maghiar.

Acest fanatism săbăteț, care
pare a se întinde peste majoritatea
populației maghiare a țării, numai
spre gloria maghiară și spre fericirea
patriei nu poate fi.

Remarcăm însă, ca încheere, că
unele cercuri maghiare primesc cu
închietudine avântul celor din Hârom-
szék, și nu lipsim la rîndul nostru de
a rosti un: *Caveant...*

Comitatul Brașovului — fără fișpan.
Din Brașov li-se comunică foilor maghiare,
că comitele-suprem al comitatului Brașov,
Maurer Mihály încă în săptămâna trecută a
demisionat și că Lunl, în 15 l. c., și-a luat
bun-rămas dela funcționarii comitatului,
cărora li-a mulțumit pentru spriginul ce
li-au dat în timpul funcționării sale. În
numele comisiei comitatense și-a vorbit
viceșpanul Jekel, accentuând „meritele, în-
birea de dreptate și procedarea imparțială
și cu tact” a fișpanului.

În urma abdicării lui Maurer — spune
comunicatul semi-oficios — Sașii au de-
gând să trimită o deputațiune la ministrul
de interne, ca să ceară un fișpan după pla-
cul lor, ceea-ce ar fi provocat „o indigna-
ție uriașă între Maghiarii” din Brașov care,
la rîndul lor și ei au să ceară un candidat nu-
mai cu sentimente maghiare. — Se prevede
o luptă sdravănă între Sași și Maghiarii
din Brașov în alegerea candidatului.

Acum mulți se vor întreba: Nu cumva
lupta în're Kronstadt și Brassó a pricinuit
căderea fișpanului Maurer?

Săcui din Hâromszék „au binemeritat
dela patrie”, ne spune presa șovinistă, când
au hotărât în adunarea comitatensă ca să
ceară dela parlament revizuirea, sau mai bine
zis, înlăturarea legii naționalităților din 1868,
a cărei existență, de altfel, practica vieții de
stat nici odată nu a lăsat să se simț.

„Magyar Szó” caută să și justifice să-
cuiasca îndrăzneală prin obișnuita sa me-
todă de a discuta, în următorul chip:

„Aceasta însemnează, că în curgere de
30 de ani toate guvernele au mănuit chestia

de naționalități în așa fel, încât nici Hârom-
szék-ul nu vedea vre-un pericol... Acum
când Sașii se obrăznesc pe față și când
Valahii netulburăți își continuă munca de
subminare, resună strigătul propriei conser-
vării și cere schimbarea legii.

„Din glasul comitatului Hâromszék răs-
sună glasul propriei conservării a maghiari-
mei”...

Rău s'au jidovit și Săcuii, ca și amicii
lor din „patria mămă”: dau și țipă! Curat,
jidant!

O legendă care—dispare.

I. P. S. Sale Mitropolitului Me-
șianu și-a adus îndeosebi acușarea că
face acte de nepotism, ridicându-și, fa-
vorisând și impunându-și cu forța —
neamurile. Frații Hamsea, Putici, Proca,
Popescu și Zigre, apoi Giorgia și alții
mai mărunți, procopsiți toți în Diecesa
Aradului, sunt mărturiți despre temeini-
cia acușării ce și-a adus.

Se vede însă că I. P. S. Sa vrea
să-și schimbe firea, acum la bătrânețe,
spre încură de altfel a tuturor drept-
credincioșilor săi și sufletești. I. P. S.
Sa n'a pregetat adecă să suspende din
protopopiat pe nepotul său Traian Me-
șianu, cavalerul șef al tractului Zernești,
contra căruia se făcuse cercetare încă sub
reșosatul mitropolit Miron și, după cum
se vorbește în gremiul din Sibiu—încă
p'atunci suspendarea se impunea.

După ce a ajuns mitropolit Meșia-
nu, s'au mai trimis două anchete, din-
tre care cea din urmă, făcută de dl ase-
sor N. Ivan, a constatat, că protopopul
Meșianu a mai adăugat la păcatele
vechi. De vre-o săptămână deci, reve-
rendisimul domn este suspendat. Benefi-
ciile și-au lăsat însă.

Adevărat, că unii se întreabă: cum
vine treaba de în locul celui suspendat
s'a numit administrator nu dl Dan,
prot pop onorar (frate de altfel cu pro-
topopul Dan din Făgăraș), ci s'a nu-
mit dl preot Hamsea, din dinastia care
a dat și eparchiei Aradului doi vlăstari?...
Să fie oare o protecție la mijloc, ori o
nesocotire a d-lui Dan, pe care I. P. S.
Sa, după-cum ni-se scrie din Sibiu, îl
bănuește că este prea devotat d-lui
Cosma?

Ori și cum, faptul se comentează
vii în cercurile bisericesti, mai ales că
după cele ce se vorbesc, I. P. S. Sa e
decis să meargă înainte pe această cale
și unde și-a denunțat că sunt nerequ-
larități, ear comisarul trimis a și desco-
perit ceva, și-a propus să aplice legea
fără nici o considerare la persoana vi-
novată.

Cel vizat mai direct se afirmă că
sunt d-nii protopopi T. Roșescu din Cluj
și I. Dan din Făgăraș.

Vom vedé dacă șovinul se adevê-
rește ori nu!

Congresul național-bisericesc.

Sibiu, 15 Octombrie.

Sedința II.

Sedința se deschide la orele 10,
în sala comitatului. I. P. S. Sa Mi-
tropolitul este asistat de P. S. Sa
Episcopul Goldiș și de secretarii pro-
visori Pletos, Pinciu, Onițiu, Cornean
și Dr. Brădeanu.

Dr. T. Putici citește procesul
verbal de ieri. Se verifică fără nici o
observație.

În sală deputații stau resfirați,
nu se observă încă nici o animație.
În banca întâiu stau archimandriții,
vicarul Mangra, Popovici din Orșova,
cavalerul de Pușcariu. Frații Moco-
nyesci nu sunt toți prezenți, după-cum
lipsește și alții.

Mitropolitul anunță, că au sosit
ulterior mai multe credenționale, care
eri lipsiau încă.

Dr. N. Vecerdea referență asu-
pra actelor electorale ale eparchiei
Aradului. Fiind toate actele în regulă,
propune verificarea tuturor celor aleși
afară de cercul clerical Oradea-Mare,
unde intrând protest, actele se vor
da comisiei verificatoare.

Russu Șirianu raportează asu-
pra alegerilor din eparchia Caran-
sebeșului. Propune verificarea tu-
turer celor aleși, afară de A. Filip,
(Jam); T. Hațeg (Făget), Dr. I. Po-
povici (Mehadia), I. Sărbu (Prigor) și
Dr. A. Brădeanu (Bozovici), căci n'au
presintat credențional și G. Miclea
(Alibunar), a cărui alegere este pro-
testată. Actele acestor alegeri se trans-
pun comisiei verificatoare.

Traian Barzu raportează asu-
pra alegerilor din archidieceșă. Pro-
pune verificarea tuturor, afară de
d-nii Șenchea și I. Meșianu, care n'au
presintat credențional.

Mitropolitul, pe baza datelor
din rapoartele referenților, constată
că sunt verificați 79 deputați, Con-
gresul deci e capabil de a aduce hotărâ-
riri.

Se alege o comisie din d-nii: ca-
valer de Pușcariu, Dr. N. Oncu, P.
Cosma, N. Zigre și F. Musta, care
să compună felul de constituire al
diferitelor comisii.

I. P. S. Sa Mitropolitul voise a
proclama aleși tot pe cei d'acum trei
ani (Musta, Pușcariu și Zigre). În
urma vorbirii d-lui Mangra însă con-
gresul alege și pe dl Oncu și apoi
pe dl Cosma.

Sedința se suspendă.

Intr'astea comisia se retrage să
discute. Se vede că păreri diferite în-
tre membri, căci ține aproape o oră
pană-ce comisia revine în sală.

Comisia referență prin dl P.
Cosma.

În biourou se propun:

Secretari (din cler): N. Ivan, Dr.
Putici, I. Pinciu; (din mireni): V.

Onițiu, Dr. Vecerde, Dr. Opresan, Rusu Șirianu, Dr. Corneanu și Dr. At. Brădcanu.

I. Comisia verificatoare:

Protopopul G. Popovici (Șiria), I. Preda și I. Trăilă.

II. Comisia organizatoare:

Dr. I. Pușcariu, Aug. Hamsea, Filaret Musta, P. Cosma, I. cav. Pușcariu, V. Babeș, Dr. N. Oncu, Al. Mocsonyi și T. cavaler Seraciu.

III. Comisia bisericească:

I. Papiu, V. Mangra, F. Musta, Dr. Leményi, I. Preda, Dr. Eugen Mocsonyi, P. Corean, Dr. Aurel Novac, Dr. I. Gall.

IV. Comisia școlară:

V. Voina, I. I. Pap, Dr. G. Popovici, Dr. D. P. Barcianu, R. Ciorgariu, N. Zigre, P. Drăgălina și I. Budințeanu.

V. Comisia financiară:

V. Damian, Dr. Trăilescu, M. Popovici, S. Damian, Dr. Mihai, M. Veliciu, P. Rotar, T. Barzu și I. Curescu.

VI. Comisia petiționară:

N. Cristea, Dr. Farcaș, V. Beleş, Seb. Olariu, Dr. Preda, Ioan Pop, P. Tisu, G. Feier, Al. Onițiu.

VII. Comisia fundației Gojdu:

Iuliu Dan, V. Hamsea, Andr. Ghidiu, Ioan Lengor, L. Simonescu, P. Truția, Z. Mocsonyi, I. Budințean și Ilie Trăilă.

Lista întreașă se primește fără nici o discuție și astfel presidiul anunță constituit și biroul și comisiile Congresului.

În biroul secretar general se proclamă dl N. Ivan.

D. N. Zigre, fiind ales în două cercuri, abize de mandatul dela Beliu.

Ședința se ridică și se anunță cea viitoare pe mâine. Până atunci urmează să lucreze comisiile, în primul rând comisia verificatoare, care să vină cu referada privitoare la alegerile protestate (numai 2) și cele dificultate din oficiu.

Din România.

Articol elogios.

„Deutsche Zeitung“, publică un apendice cu privire la cartea asupra vieții regelui Carol al României, scrisă după notele unui „martor ocular“.

Acest apendice se încheie spunând că regele e foarte nobil și se dedică cu totul la dezvoltarea țării sale și la educarea poporului său.

Serbare în familia regală.

Marți la 3 Octombrie, micul Principe Carol implinind 7 ani, cu această ocazie Mitropolitul Primat, împreună cu toți episcopii, s'au dus la Sinaia și au prezentat micului principe o carte de rugăciune. Aceasta carte a fost dată în numele Sfântului Sinod.

Legătura cărții a costat 7000 lei.

Din parlament.

Am anunțat deja că legea pentru hărta de țară și legea taxei asupra țuiceii au fost cele dintâi prezentate în actuala sesiune extraordinară a parlamentului. Al treilea proiect de lege care tinde a contribui la îmbunătățirea stării financiare a țării, este acel al exploatarei minelor de sare dela Doftana și Ocnele Mari. Acest

proiect are de scop de a favoriza înființarea unei noi industrii în țară, aceea a fabricației sodului.

Insemnătatea unei asemenea industrii este de neîgăduit. Într'adevăr, soda, care se fabrică din sare, se importă din străinătate, pe când ea ar pute fi produsă în țară și nu numai că ar scuti România de un tribut însemnat ce plătește în străinătate, dar ar fi și un articol de export pentru țările vecine, cari nu au mine de sare.

Estă după statistica comerțului exterior cantitatea și valoarea sodei importată în România în perioada celor cinci ani din urmă:

În 1895 s'au importat 2.451.280 kgr. în valoare de 3.922.048 lei; în 1896 s'au importat 2.250.265 kgr. pentru 1.800.212 lei; în 1897, s'au importat 2.617.957 kgr. pentru 2.094.366 lei; în 1898 s'au importat 2.388.491 lei, și în 1899, s'au importat 2.684.216 kgr. pentru 2.147.878 lei.

După cum vedem, industria sodei răspunde unei necesități economice; dar importanța acestei industrii reiese și din faptul că soda, după cum se știe, intră în o mulțime de industrii derivate, precum: în sticlărie, săpunărie, îngrășăminte chimice, etc.

Afacerea complotului.

Ordonanța d-lui jude de instrucție Th. Florescu, asupra celor 2 crize politice bulgărești s'a dat Marți la Curtea cu jurați de unde se va pune la dispoziția presei.

Nota Bulgariei.

În nota trimisă la București, Bulgaria spune că speră că România va recuza toate c'ă bulgarilor procedeză în mod sever spre a pedepsi pe complicii în asasinarea lui Mihăilescu.

Nota observă că Românii din Bulgaria nu sunt persecutați, așa că speră că vor înceta expulsiunile Bulgarilor din România, pentru care își rezervă dreptul de a cere indemnizații pentru pagubele suferite.

Din Bucovina.

În numărul de Dumineca trecută „Deșteptarea“ din Cernăuți publică următorul:

APEL

cătră damele române din Bucovina.

Surorilor!

În ajungerea scopurilor unor stăpânitoare s'a schimbat rolul femeii, a esit din marginile înguste ale trecutului. Azi femeia cooperează în viața publică alături cu bărbatul, cu mâna măiestră, cu spiritul sprinten, cu inima caldă.

Bătu de grelele vremuri, bărbatul taie cale sorții proprii și a familiei sale. Pterile lui se istoveasc în munca zilnică. Puțin timp îi prisosește pentru binele comun.

Leagăn glorioasă al românismului e Bucovina. Noi, frântură mică de popor în mijlocul altor popoare, avem nevoie de inimi generoase, suflete calde, puteri ofelice. Neam mic — spre a trăi și înflori pe pământul străbunilor și al nostru, mare trebuie să ne fie caracterul, neînfrânt curajul, de fier să ne fie voința.

În lupta pentru traiu purtată de neamul, ale cărui fice suntem, noi femeile române avem un rol însemnat.

Când inimile devin reci și nepăsătoare, noi să dăm căldură și însuflețire. Când pericolul se apropie cu valuri mari asupra neamului, femeia română are să fie stăncă de granit, în care să se frângă primejdia. La porniri nobile noi să fim îndemni și ajutoare. Ear când în rindurile proprii se va furia mărășag și șovăire, glasul nostru blând stăruitor să zică: nu e bine, nu se poate.

O creațiune mândră și mult dorită este „Pașatul național“, urzit de „Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina“. El va fi casa comună a neamului nostru, martor și monument al existenței noastre.

Noi, femeile române, a căror virtute de căpătătoare este grija de casă, putem sta neapăsătoare față de casa neamului nostru pe pământul părinților noștri? Inima ne trezească de bucurie, că o dorință atât de ge-

nerală, frumoasă și nobilă, a devenit realitate.

Creațiunea pretinde jertfe mari, colecte bogate.

Va fi un caracter impunător al noblețelor noastre, al caracterului generos trăitor în poporul român, va fi o afirmare puternică a voinței neamului nostru, de-a trăi pe pământul moștenit, când „Pașatul național“ va fi înmăstrat cu toate mijloacele de care are nevoie.

Văzându-l în picioare, falmică ne va fi inima și dulce ne va fi cugetul, când ne vom gândi, că copii și nepoți ne vor binecuvânta pentru această moștenire, ce le vom lăsa ca simbol și pildă de a-și iubi națiunea și a jertfi pentru neam.

Surorilor!

Săruiți cu toată influența, de care dispuneți, ca colectele să se facă repede și bogate.

Cernăuți, în Octombrie 1900.

Damele române din Cernăuți.

Spicuri din presa maghiară.

Mândria lui Bánffy. Ex caporalul de panduri, băz fost prim-ministru, în avântul gazetei sale le toarnă Sașilor pe cap un fel de desavuare a lui Bălow pentru atitudinea lor „antipatriotică“. Estă cum glăsuiește „Magyar Szó“:

„Germania nu numai că nu va declara război Ungariei (etc!), ci luând poziție contra concepțiilor Sașilor a acceptat în înțelegerea sa legea numirei localităților făcând de Bánffy (sau?). Contele Bălow pricepe și știe cu mult mai bine ce datorează în această privință statului maghiar“... etc.

Bravo Bánffy!

Logică „patriotică“. „Hazánk“ vorbind la loc de frunte despre proiectul de lege relativ la strimtorarea agenților industriali și comerciali, cari reprezintă în cea mai mare parte institute străine și în special austriace, spune, desp e fiul patriei angajați în astfel de servicii, următoarele:

... Din acele 40 mil (de agenți) unii vor fi nevoiți să înceapă altă carieră, să intre între cei ce trag la brazda productivă a muncii naționale. Ceea-ce în tot cazul însemnează mărirea capitalului pentru țară, căci înmulțirea muncitorilor productivi întărește averea națională“.

Fără îndoială „Hazánk“ visează cariera executorilor de dare.

Tinerimea maghiară.

Budapesta, 15 Octombrie.

Se zice, că tinerimea e un fel de bablaux mignon al societății la care aparține. În ea se reoglinesc toate virtuțile și toate păcatele națiunii. Merită deci să ne ocupăm puțin cu tinerimea maghiară, căci așa vom câștiga oarecare concepțiune și despre întreaga societate maghiară. De astă-dată să urmărim cu atențiune numai luptele înverșunate dela alegerile întemplate de curând la universitate și politehnic. Tot acele partide au stat față în față la alegerile de președinte la „Egyetemi kör“ și „Műegyetemi kör“, cari vor da pept nu peste mult la alegerile de deputați — partida liberală și partida poporală, și tot ce aleasă arme s'au luptat, cu cari se vor lupta și partidele politice — cu forță și cu bani. Azi societatea maghiară e într'atât de coruptă, încât nici chiar tinerimea ei nu mai știe să facă alegere fără parale. Iți stă mintea în loc, când vezi tineri de 20 ani — cari ar trebui să fie pătrunși de idealism — cum nu

voase a merge la urnă până ce nu li se dau 10 coroane (taxa de înscriere la „Egyetemi kör“) și până ce nu li se promite un chet splendid, un magnum al'doră, să poată să mănânce și să bea după

La „Egyetemi kör“ a învins partidul național alegându-l cu forța pe Mihályi Péter, ear la clubul tehnice succes liberalilor (unii sunt foarte tehnici jidanti) a ajuns la isihând, a fost crăuceală la ambele universități cedeau a alegeau pe ambele arme. De aceea cedeau a căpăta pe vr'urul, cu vorbău cu banul și dacă nici așa nu încercan cu bătaia. Banul s'a dovedit ca cel mai sigur și perfect mod de citare. S'a și folosit des.

Chiar din cauza asta au și oșgerile dela ambele universități o sumă de parale. Căci, precum amintim, erau nici 50 de membri din societățile scrise la societățile lor, cari să fi de membru din buznarul lor. Partidele țineau quasi de datorință a solvi membrilor taxa de înscriere la primă emanau groazăne una cu sita. — Lă în considerare placatele cele multe, rile, penale, cognacul cel fin și mult, aduceau alegătorii la votare etc., cari la oală au costat o sumă considerabilă și te umeste, că de unde, Doamne adunat atâtea parale? Estă de unde.

Partida liberală s'a pur și să de toți comercianții mari, fabricanții și din Lipótváros, cerșind parale pentru rirea antisemitismului la universitate. Din Lipótváros s'au ținut de datorința crucea pentru sfântul scop. E'au un dat și câte 200—300 coroane, mai însă 56 coroane. Li a și succes a va'o 5000 coroane.

Natural, că nici cei dela partidul năla n'au șezat cu mâinile în sim. Au dat pe rând pe la toți magnații și pe la capii bisericii catolice, începând primatele în jos, pe la cei mai mici scopți, până și pe la abatele Molnár, partidul poporal, p'îmând câte 50 200 coroane din toate locurile.

Numai așa s'a putut întempla, când la universitate partida liberală tuit 3000, ear' la tehnica 2000 și partida națională a cheltuit la universitate 2000, ear' la tehnica 1200 coroane. Teribile, asemenea căror până acum la câte-o alegere de deputat se chelt Banul a dus deci și la alegerile de versitate, tocmai ca la alegerile de rolul principal.

Știindu-le acestee, nu se pot destul mira, cum de mai are Mihályi pofta de-a sta în fruntea urim, precum este tinerimea maghiară și chiar dmsul, despre care așa gânde de origine Român. Pe că și mai de la inimă nu-l duce mănăcărimea de rol în ispită... Dar' se zice, că ocupă de presinte cu o idee mare de culte Wlassics l'ar fi provocat, caute oare-care modalitate, cu ajutoarea ar pute contopi societatea „Petior“ ca „Egyetemi kör“. Se zice, că gâsit-o și că abia așteaptă să stitue societatea „Petru Maior“, ca poată pune în pertractare cu noi dinte. Într'adevăr, suntem curioși de cea de aur construită de d-sa, pe care dorește a conduce societatea noastră clubului „Egyetemi kör“. Vom pândă!

ȘOAPTE

Eloisa către Abelard.

III.

Acum sunt închisă în chiliuță. În fața
mea stă brazi puternici și vîrfurile lor
sunt cerul albăstru. Printre dealuri
se văd păraie și vîntul hăule din deal în
lacuri tremurî în depărtare.

Doar toate aceste scene enlavia nu mi o
Copila visătoare nu se liniștește. Peste
văduri și văgăuni sinistre doarme nea-
năncolice și-și respiră liniștea de mor-
tăce îngătoare. Privi ca și te tulbură
și verdele se înegrește. Ea face ca
să se fie fioros și pădurea înspăi-
mînt.

Doar tuși eu silită sunt să stau aici și
să le privesc... Ah, moartea, numai
eu pot să mă desleg de aceste le-
dar' chiar și atunci fîrîna rî-
dî, părăsîti de toate fîcările suferin-
deci vino, Abelard și durerea mi o alină
mă melancolia prin privirea și cu-
lele! In dulce delir la pieptul tîu să
dă, otrăvă dulce să sorb de pe buzele
brațe mă strînge și dă-mi tot ce
și celelalte lasă-mă să le visez...

Vino, nu! Mai bine vino și mă învață ca
să-ți s'o privesc. Amăgește-mi ochii
să cred în splîndare și cerul; amă-
gește-mi inima și fă-o să croadă în D zeu.
Cum ar fi, dar' vino, părinte, frate,
vino, te roagă a ta fîcă, soră so-
mă multe ca aceste toate împreună.

Vino și mă învață natura să mi o stă
să renunț la viață și iubire, să re-
ține și la mine. In ma mea să mi o
dăvire!

După Alex. Pope

„Broos!“

Sub acest titlu „Gazetei Tra-
z“ i-se raportează din Orăș-
de data de 12 l. c. n. următo-

Redactor! Azi a fost rîndul Orăș-
te orașele întemeiate de Sași, avînd
scripse acest oraș prin adunarea re-
șaptei sale asupra numelui oficios, pe
al poarte orașul în viitor, în sensul
numelor de localități.

Cum azi avem trei naționalități, inte-
rită de afacere a fost poate mai mare
facordat, ca aiura. Atât Românii, cât
și Ungurii s'au adunat în număr
complet. Firește, din capul locului
de reușită le avea Sașii, ei avînd
cîți membri în reprezentare, căci ei
sunt „viriliști“. Erau de față 45
l. c. n. care 23 Sași, vre-o 12 Un-
guri și 10 Români.

Am văzut, că Sașii trebuiau să se
reșapă de reușită din capul locului,
asta siguranță le lipsea absolut, căci
din ei fiind funcționarii în oraș,
comitat ori la stat, se presupunea
de fapt, că aceștia vor părăsi pe cel
de dreapta și volens nolens vor ceda
la voia Ungurii și sperînd nu
de la Ungurii Români că în ace-
lăstă, erau sub aceeași presiune.
De fapt învingerea Sașilor era tare
de sigură. Cel 12 Unguri, cu Sașii și
Ungurii independenți, puteau ușor eși de
în fapt totul atîrîna dela țînuta Ro-
mânilor independenți.

În incursiunea. Spre onoarea re-
șaptei tuturor naționalităților, discu-
tura serioasă, academică, fără apîn-
cime.

Comitetul permanent al orașului pro-
pune înmănușarea la „Szászváros“.
Reprezentanții Ungurii, prin rostul
școlii gimnaziale Simon, prin a profe-
sorilor și alții, sprîngiau numirea un-
gurească, care cum putea.

Comitetul sășesc dela Romos, Dr. Am-
brasiu în urma unei vorbiri cu argumente
naționale, a făcut o contra-
reșapă, ca din conștientare la elementul
românesc al orașului și-l-a susținut și ridicat
în formă și azi o însemnată parte
din el, să se susțină numirea
de „Broos“

Di Dr. Ioan Mihai declară apoi în nu-
mele Românilor cam următoarele: Fiind că
ministrul și a rezervat prin lege cuvîntul
din urmă și e și, și fiind că reprezentanților
orașelor afacerea e trimisă numai pentru ca
să și arate și ele dorința lor în ce privește
numele oficios, — noi aici azi nu hotărîm
definitiv, ci ne arătăm dorința numai. Arătăm
și Ungurii dorința pentru „Szászváros“
ul unguresc, Sașii pentru „Broos“ ul
german, noi Români nu ne putem arăta do-
rința decât pentru numele nostru românesc
de „Orăștie“, și eu acesta îl propun din
partea Românilor.

S'a mai discutat cât va pro și contra
și a venit lucrul la votare. Președintele a pus
la vot întîiu propunerea d lui Dr. Mihai, ca
cea mai îndepărtată. Ea a fost sprîngită de
Români și a rămas în minoritate. Prin asta
Români își salvaseră minoritatea lor de lup-
tatori în giurul numelui român, dar căzînd;
și interesele acum de aproape, care din cele
dovezi născuse încă nehotărîte va eși
biruitor? Și era numai firește, să nu pri-
vească pasiv lupta între celelalte două gru-
puri, între cari Sașii, independenți lăsați
singuri, ușor puteau căde față de grupul
unguresc sporit prin Sași și Români de-
pendenți, — și atunci ne pomeneam cu „Szász-
város“ ul votat în numele comunității, deci
și în al Românilor, și „patrioții“ nu și-ar
mai fi înscăput în piele de buzurie, că, de
la număr dispărut față de celalalt, au eșit
învingători asupra unei reprezentanțe con-
sultative în convocare majoritate din ne-
maghiari.

Și în impasul acesta au aflat calea
mai potrivită și au mîstuit situația. Fiind
pusă la vot la locul al doilea, propunerea
d lui Dr. Ambrasiu, ca reprezentanța sa de
votul său pentru „Broos“, ca nume oficios,
Români s'au alăturat aproape toți la acea-
stă propunere, și prin votare nominală au
sprîngit o față! Au fost între Sași și Ro-
mâni câteva abținente, ear încolo votu-
rile s'au grupat astfel: 23 Sași și Români,
au votat pentru „Broos“, 15 Unguri cu
„achizițiile“ dinre Sași și Români, au fost
contra lui Broos (deci pentru Szászváros).
— și așa s'a declarat: votul reprezentanței
Orăștiei e dat p r majoritatea pentru „Broos“.

„Patrioții“ s'au dus tare plouați, că,
deși răzimați pe argumente „tari“, ca „ma-
gyar állam“, „magyar kenyér“ și „magyar
levél“, nu au putut strînge pe „igratele“
de nesman cu „buzo strîsine“ la aceste
de ale mînării. — Români au făcut bine
sprîngînd pe Sași, căci altfel prea s'ar fi
umflat în penole lor de carean „patrioții“.

Prier.

Noutăți

Arad, 17 Octombrie n. 1900.

Fostul fișpan, Fábrián László, în ve-
derea meritelor sale pentru orașul Arad, în
ședința de ieri a municipiului a fost ales cu
unanimitate cășăan de onoare al orașului.

Himen. Ni se scrie, că D-șoara Iuliana
Iovescu, distinsa învățătoare a școlii ca-
pitale din Seliște, s'a cununat cu dl. Alexan-
dru Bufan, funcționar atașat pe lângă pre-
sidiul direcției căilor ferate ces. reg. de
stat din Stanislau (Galizia). Actul cununiei
religioase s'a săvîrșit cu mare solemnitate
Duminecă, la 14 Octombrie n. a. c. în bi-
serica catedrală din Caransebeș Școala ca-
pitale din Seliște, pe care d-șoara Iovescu
o a servit cu mare zel aproape un deceniu,
a pierdut una dintre cele mai prețioase pu-
teri didactice. Dorim, ca multă fericire să
îsoțască pe tînărul cășătorit! — V. T.

O importantă operă. Cuvîntarea rostită
de dl. Dimitrie Sturza, în ziua de 12 Maiu
acul corent, la Academia Română, asupra
zilei de „Zece Maiu“, a apărut în broșură.
Lucrar a dlui Sturza cuprinde, pe
baza unor numeroase documente, în rezu-
merie a frîmțărilor diplomatice de la 1875
pînă la 1877, prin care s'a pregătît războiul.
El limpeză cele petrecute, în acest
interval de timp, între Rusia, Austria și An-
ghia; arată acțiunea României în mijlocul
svărcolîndurilor celor puternici; explică visita
lui Ion Brătianu la Livadia și întrevăderea
împărilor de la Reichstadt, stabilind de-
șertăciunea închipuită cedării a Basarabiei
la Rusia; pune în evidență modul înțelept,
cum România și-a creat situația sa în im-
prejurări atât de grele și e peste tot plină
de lumină asupra trecutului și de înșăminte
pentru viitor.

Notar public suspendat. Foata oficială
anunță suspendarea notarului public Gôr-

gey Béla din Sátorajka-Ujhely, pentru că din
anumite fapte s'a pus în conflict cu le-
gea.

Congresul studenților din România.
„Asociația generală a studenților univer-
sitarilor români“ face cunoscut membri-
lor sei, că congresul ce trebuia să se țină
în toamna aceasta la Dorohoiu, nu va mai
ave loc acolo, din cauză că ministerul n'a
oferit bilete de drum, ear' comuna Dorohoiu
n'a dispus de fondurile trebuincioase pentru
primirea congresiștilor. Acest congres se va
ține însă la București, în a doua jumătate
a lunii Octombrie. La vreme, comitetul va
publica programul amănunțit al acestui con-
gres, condițiunile de înscriere și taxa.

Anton Brandner, simpaticul muzician
și dirigent al muzicii orășenești din Brașov,
a răposat luni, în 15 l. c. n. Decedatul di-
rigent e jalt de întregul oraș.

Nou manual de gramatică ro-
mână. A apărut: Gramatica Ro-
mână pentru școlile primare de Ioan
Petranu, profesor. Partea II. pentru
cl. IV. Arad, 1900. Editura autorului.
Prețul 60 fileri (30 cr.).

Fleck Marta va sta din nou în fața
judecării pentru cazul de sinucidere a fos-
tului ei amant Iuliu Gottescha. Tabla regească
din Budapeșta a anulat adevă hotărîrea adușă
de tribunal, care sistase procesul, și a rîn-
dăit cercetare nouă în cauză, avînd a se
asculta mulțime de martori; ear' Fleck Marta
va trebui să fie vizitată de medic, pentru a
se constata, dacă a fost în stare normală,
când s'a petrecut actul tragic. Numai după
asta se va putea aduce deciziune definitivă
și temeinică.

Exempla trahunt. Mai zilele trecute,
după cum am înregistrat și noi, locotenent
de honvezi Zöldy Marci și a desbrăcat
uniforma și a intrat într'o bandă de țiganii.
Acum i'a urmat un altul, un domn cava-
ler anume Róssa Bandi, cunoscut și în Arad,
căci e fiul fostului profesor dela liceul din
loc, Róssahenyi Antal. A primit o creștere
îngrijită și s'a perfecționat în deosebii în
viață. Înainte de asta cu câțva ani a
fost secretarul lui Ugron Gábor, ear în
timpul milleniului a figurat ca funcționar
la ministeriul de comerț; a fost într'o
vreme colaborator și la „Aradi Közlöny“,
a d' a redactat el însuși o foaie de scurtă
viață, ear acum s'a înrolat și dînsul într'o
bandă de țiganii în Budapeșta, unde e pis-
muit de mulți țigani pentru manuirea
arcușului. — Vivant sequentes!

O nenorocire groaznică se ve-
stește din orașul Prosnitz (Boemia).
Eri adevă frontalul gimnaziului su-
perior ceh de-acolo cu o detunătură
teribilă s'a prăbușit tocmai pe când
elevii erau la prelegere. În ruine
și-au aflat moartea 7 studenți și 2 alți 8
înși au fost răniți de moarte. Demola-
rea a făcut stricăciuni și edificiilor din
aproiere.

Carnet artistic.

— Teatrul Național din București. —

Cămătarul, piesă originală de d. Gr. Ventura.

Iorgu Belnescu, om cam ușuratec, își
petrece timpul afară din casă, jucînd și
perzînd la cărți, desi este înșurat și abia
în luna de miere. Pe lângă traiul său, o
soacră rea, infumurată aristocrată d-na Be-
signano, și apoi intrigile din lumea mare,
unde se petrece acțiunea, precum și falsii
amici contribuiesc la oală la periclitarea
căsătoriei, mai ales că Iorgu Belnescu se
încurcase în ițele cămătarului Avram Nathan-
sohn, de care nu este scăpat de cât de bunul
său amic, avocatul Volbureanu. Volbureanu
acesta, care impune prin valoarea și carac-
terul său, e-te pus, prin ideile sale, în con-
trarietate pe de o parte cu iper-aristocrata-
conservatoare d-na Berignano și pe de altă
parte cu jupăul Nathansohn, tipul cosmo-
politismului, care se închină numai banului
și care, desi modernizat la poartă, declară
singur că dacă n'are pericun la urechi, li
are totuși la inimă în discuțiunile dintre
cămătarul Avram și avocatul Volbureanu,

care caută să îndepărteze pe primul de
Iorgu, autorul a pus acum 20 de ani totul
ce actualitatea pune în discuțiune cestiune
israelite: cosmopolitismul și subversiunea de
o parte, patriotismul și toleranța de altă
parte și, sfîrșind prin a declara că aceasta
cestiune nu e nici politică, nici religioasă,
ci de economie politică, pune în gura că-
mătarului un joc de cuvinte și în același
timp o hazlie și adevărată idee:

Nathansohn (cătore Volbureanu): „Știi
d ta ce este economia politică la noi? Noi
facem economie și d-voastră politică; îm-
preună facem economie politică!“

Cămătarul fiind îndepărtat și dovedită
netemeinicia intrigilor mordene, piesa se
sfîrșește prin aceea, că iubirea la locul ce-
remoniosității în căsnicia lui Iorgu și prin
unirea lui Volbureanu cu d-na Gărănescu,
o femeie superioară care a contribuit direct
și indirect la tot acest sfîrșit.

Tipul cămătarului, desi în piesă nu
ține locul principal, reiese puternic și re-
presintă o întreagă mașinarie de indivizi,
cari, nefiind interesați la menținerea fron-
tierelor, nu pot nici înțelege abnegațiunea
necesară pentru apărarea unei patrii. Lăsînd
la o parte teoria practică a nepotului său,
el face apologia înfrățirii popoarelor pentru
ușurința și siguranța speculațiunei bănești.

Volbureanu, care este nu numai avocat,
ci și procuror la rechizitoriul ce țîne contra
d-nel Berignano și a lui Nathansohn, este
de sigur central de gravitate al persona-
giilor din piesă, cărora numai el le dă con-
cursul său rațional sau răspunsul său inte-
ligent.

Alături de Volbureanu, dar de gen
opus, este figura d-nel Gărănescu.

Persoana, care amărăște mai mult că-
șătoria este d-na Berignano, tipul soacrei,
care caută să domine în casa fiicei sale,
plînd le prejudiciile sociale ale învecității
aristocratice. Acest tip trăște după sine pe
Eisa, fiica sa, care, de un caracter flexibil,
ascultă la care se adăogă actuala înțelesantă
și în același timp palpitanță cestiune israe-
lită. Toate acestea fac ca să găsim în astă
piesă nu numai un studiu moral, ci și social.

Succesul moral și material, datorit și
interpretelor, a fost foarte mare.

D. C. Nottara (Volbureanu) prin exacta
intonare ce întrebunța față de fic care
personajii deosebit, a dat pe un om de
lume ca fond și aparență, conștient de da-
torile sale etice ca Români și ca om de so-
cietate.

D-na Am Hărăș (d-na Berignano) era
puțin cam incomodă, jenată în rolul de de-
fensoare a aristocrației; totuși a avut părți
frumoase în discuțiunea cu Volbureanu.

D. Licu (cămătarul Nathansohn) cu un
perfect accent de jargon neexagerat a făcut
o adevărată creațiune, știind să-și atragă
meritele aplauze, cu toată repugnarea ti-
pului ce intră.

D-șoara Titi Ghemghiu (Eisa) precum
și d-na Fl. Michăilescu (d-na Gărănescu) au
plăcut mult. D-na Ionașcu în micul rol al
intrigantei Acadienca a fost mult aplaudată.

Ultime știri.

Războiul din China.

Paris, 16 Octombrie. Agenției
„Havas“ i-se raportează din Tien Cin,
că membrii corpului diplomatic au ți-
nut acolo luni o conferență, în care
cu unanimitate au aprobat propunerea
Franciei cu toate condițiile ei pentru în-
cheierea păcii cu China.

Li-Hung Ciang a sosit în Peking
sub scut rusesc.

Expansiunea Germaniei.

Londra, 16 Octombrie. Din Aden i-se
raportează agenției „Reuter“, că Sultanul a
dat Germaniei în arîndă pe 30 ani insula
Uroan din Marea roșie, pentru a o folosi ca
stațiune pentru cărbuni de peatră.

Poșta administrației.

Dlul Pavel Stana în Șimand: Am pri-
mit, sunești achitați pînă la finea anului
1900.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirlianu.

Avis!

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că în urmarea abdicării mele din postul de fisc al institutului de credit și economii „Victoria”, mi-am deschis cancelaria avocațială în **Arad, strada Salacz Nr 1**. Deci mă recomand în atențiunea și bunăvoința tuturor amicilor și cunoscuților.

Cu toată stima:

Georgiu Lazaru,
advocat.

508 2—3

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Piéta Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vană. Dușuri exelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

508 3—

Cel mai bun croiu!

Insoțirea

CĂLȚUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericei, Palatul Minorităților.

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și papuci pentru băieți și fete, apoi ghetă comode și alte soiuri de încălțăminte.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar' sunt mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri moderate.

Trimitem și la casă ghetă de probă în orice timp dorit.

Aparat elastic pentru călcaie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi ung. reg., aplicabil atât la ghetă de dame, cât și la ghetă pentru bărbați, se poate avea numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite culori.

484 16—

Prețuri ieftine de necrezut!

Numai articli de fabricație proprie!

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad”, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrată cu cărți geografice — — — — —	—	—70
2.) „Amicul Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	—	—80
5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	—	2.—
6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	—	4.—
7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	—	2,50
8.) „Războiul pentru neatarnare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului — — — — —	—	1,20
Prețul „Coroanei” — — — — —	—	1,60
9.) „Din vremuri apuse” — de Iudita Secula născ. Truția — — — — —	—	1.—
10.) „Vieritul” — de Petru Vancu, — — — — —	—	1.—
11.) „Teoria Dramel” — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	—	3,60
12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. — — — — —	—	1,60
13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. — — — — —	—	5.—
14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	—	1,50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz — — — — —	—	1,20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, priceșne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.